

**CONSIDERENTE CU PRIVIRE
LA INTEGRAREA ECONOMICĂ
A REPUBLICII MOLDOVA**

*Simion CERTAN¹, profesor, dr. hab., UASM
Ion CERTAN, dr., USM*

După aprobarea Declarației de independență (27 august 1991), Republica Moldova trăiește în speranța de a-și consolida locul printre națiunile democratice ale lumii și de a-și făuri un nou sistem socio-economic. Formarea noului sistem economic parcurge o etapă dificilă de conjugare a eforturilor proprii cu cele ale comunității internaționale.

În articol se meditează asupra evoluției economiei naționale, orientării spațiale a relațiilor comerciale, vectorului integrării economiei naționale. Autorii vin cu unele propuneri care ar accelera și eficientiza procesele de punere în aplicare a Acordului de Asociere și ulterior de integrare a economiei naționale în Uniunea Europeană.

Cuvinte cheie: economie, import, export, integrare, politici, eficiență.

Introducere. Nivelul dezvoltării economiei oricărui stat, inclusiv și a țării noastre, este dependent, într-o măsură din ce în ce mai mare, de priceperea de a pune în valoare efectele globalizării, rodul integrării fie în economia altei țări, fie în economia unei grupări de state. Liberalizarea circulației cetățenilor Republicii Moldova și Semnarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, care include formarea unui spațiu al liberului schimb, cauzează noi condiții atât pentru Piața Comună cât și pentru țara noastră. Noile condiții impun conjugarea eforturilor proprii cu cele ale comunității Europene.

Stadiul cunoașterii problemei. Studiul diverselor aspecte ale integrării economice s-a realizat atât în țară cât și peste hotarele ei. Însă, chiar dacă acest subiect a fost investigat, discutat la diferite întruniri oficiale, abordat la sesiuni științifice, expus în diverse publicații naționale și internaționale, integrarea economiei naționale în sistemul economic European necesită a fi investigate. Situația respectivă ne-a îndemnat să medităm asupra orientării exportului și importului bunurilor și serviciilor, asupra produselor cu care țara noastră ar putea să se integreze, posibilele urmări ale proceselor de integrare.

Material și metodă. Din materialele utilizate în cercetare fac parte actele normative naționale și internaționale, manuale, monografii, materialele sesiunilor științifice și alte publicații specifice temei. Studiul se realizează pe datele selectate și prelucrate de autori în baza anuarelor statistice ale Republicii Moldova, Eurostat-ului, Băncii Mondiale și Naționale și altor publicații care ne-au furnizat semnificații și explicații pertinente în raport cu cercetarea.

**CONSIDERATIONS
ON THE ECONOMIC INTEGRATION
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA**

*Simion CERTAN, PhD, Professor, UASM
Ion CERTAN, PhD, USM*

After the approval of Declaration of Independence (August 27, 1991), Republic of Moldova lives in the hope to strengthen its place among the democratic nations of the world and create a new socio-economic system. The formation of the new economic system passes through a difficult stage of the country's joint efforts with those of the international community.

The article is meditated on the development of national economy, the spatial orientation of trade relations, and the vector integration of the national economy. The authors come up with some proposals that would accelerate and streamline of the process of implementation of the Association Agreement and the subsequent integration of the national economy in the European Union.

Key words: economy, import, export, integration, policies, efficiency.

JEL Classification: F15, F42, G38

Introduction. The level of economic development of any country, including our country, is dependent, to an extent increasingly larger, on the ability to highlight the effects of globalization, the result of integration either in the economy of another country or the economy of a group of states. The liberalization of movement of Moldovan citizens and signing the Association Agreement with the European Union which includes the formation of a free trade area causes new conditions for both the Common Market and our country. The new conditions impose the conjunction of state-owned efforts with the European community.

Knowledge level of the problem. The study of various aspects of the economic integration has been accomplished both in the country and abroad. However, even if this issue was investigated, discussed at various official meetings, addressed to the scientific sessions, presented in various national and international publications, the integration of the national economy into the European economic system needs to be investigated. This situation leads us to meditate on the orientation of exports and imports of goods and services, the products with which our country would be able to integrate, the possible outcomes of the integration processes.

Material and method. Some of the materials used in the research are national and international legal acts, textbooks, monographs, national and international conference proceedings and other publications specific to the topic. The study is performed on selected and processed data by authors based on the statistical yearbooks of the Republic of Moldova, Eurostat, World Bank and National Bank and other publications that have provided meaningful and relevant explanations in relation to the research.

¹ © Simion CERTAN, simcertan@hotmail.com

Rezultate și meditații**1. Considerații generale privind economia națională.**

Produsul intern brut (în prețuri curente) al Republicii Moldova în anii 1990-2000, după cum urmează din tabelul 1, se reduce de 2.8 ori, apoi ajunge în anul 2008 la ceva peste 6 miliarde \$, ceea ce-i mai mult de 4.7 ori în raport cu anul 2000, apoi se micșorează până la 5.4 miliarde \$ în 2009 ca apoi să crească la 7.3 miliarde \$ în 2012 sau cu 33.3 la sută față de 2009. Dacă nivelul PIB-ului din anul 1990 în prețuri curente a fost depășit încă în anul 2006, majorându-se de 2.12 ori în anul 2012, apoi în prețuri comparabile în 2012 PIB-ul forma doar 62% de la nivelul celui din anul 1990.

Results and meditations**1. General considerations on the national economy.**

The gross domestic product (in current prices) of the Republic of Moldova during the years 1990-2000 as indicated in Table 1 is reduced by 2.8 times, than in 2008 it reaches over 6 billion \$, which is more by 4.7 times compared to 2000, afterwards it decreases to 5.4 billion \$ in 2009 so that later it rose to 7.3 billion \$ in 2012 or by 33.3 percent in comparison with 2009. If the GDP level in 1990 in current prices was exceeded in 2006, increasing by 2.12 times in 2012, than in comparable prices in 2012 the GDP formed only 62% of the level of that from 1990.

Tabelul /Table 1**Produsul intern brut al Republicii Moldova/
Gross domestic product of the Republic of Moldova**

	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
PIB total, mil \$ actuali/ total GDP, million \$ current	3592.9	1753.0	1288.4	2988.2	3408.4	4402.5	6054.8	5439.4	5811.4	7015.2	7252.8
PIB, mil \$(comp.2005)/ GDP \$ million (comp.2005)	5960.8	2389.7	2122.5	2988.2	3131.1	3227.2	3477.8	3269.5	3501.4	3726.0	3696.2
Agricultură, valoare adăugată (% din PIB)/ Agriculture, value added (% of GDP)	36.1	33.0	29.0	19.5	17.4	12.0	10.7	10.1	14.4	14.8	13.1
Industrie, valoare adăugată (% din PIB)/ Industry, value added (% of GDP)	36.7	32.2	21.7	16.3	15.6	14.8	14.3	13.1	13.2	16.8	16.8
Servicii etc., valoare adăugată (% din PIB)	27.2	34.8	49.3	64.2	67.0	73.2	75.0	76.8	72.4	68.4	70.2
Creșterea PIB, % anual/ GDP growth rate,% annually	-2.4	-1.4	2.1	7.5	4.8	3.1	7.8	-6.0	7.1	6.4	-0.8
PIB pe cap de locuitor, \$ actuali/ GDP per capita, \$ current	972.1	476.0	354.0	831.2	950.5	1230.8	1696.0	1525.5	1651.5	1970.1	2037.6
PIB pe cap de locuitor, PPP, \$ internaț. actuali/ GDP per capita, PPP, \$ intern. current /	3330.3	1514.7	1475.3	2362.0	2558.0	2712.9	2986.3	2832.6	3073.4	3335.9	3368.3
Indicele GINI/ GINI index	*	*	39.35	36.28	36.13	35.27	35.30	34.02	33.03	*	*

Sursa /Source: <http://data.worldbank.org/indicator>

Notă/Note*= lipsă date/ lack of data

Ponderea agriculturii are tendința generală de a se micșora de la 36,1% în 1990 la 13,1 la sută în anul 2012 sau de 2.75 ori. Mai lent, de la 36,7% în 1990 la 16,8% sau de 2.2 ori, se reduce ponderea industriei. Dacă PIB-ul per cap de locuitor în \$ actuali variază de la 354 \$ în 2000 la 2037.6 \$ în anul 2012 apoi fiind calculat conform PPP oscilează de la 1475.3 \$ în 2000 la 3368.3 \$ în 2012. Cea mai mare parte a PIB-ului după anul 2000 s-a format în sectorul economiei private. PIB-ul format în sectorul privat a crescut de la media de 2.56 miliarde lei în anii 1995-1997 la 14.03 miliarde lei în 2010 sau de 5.5 ori apoi în sectorul privat respectiv de la 4.3 la 33.9 miliarde lei sau de 7.7 ori.

Piața internă a Republicii Moldova este limitată de cei numai circa 4.3 milioane de consumatori și condiționată de capacitatea de cumpărare a acestora. Venitul mediu lunar

The share of agriculture generally tends to decrease from 36.1% in 1990 to 13.1 percent in 2012 and by 2.75 times. More slowly, from 36.6% in 1990 to 16.8% or by 2.2 times reduces the share of industry. If the GDP per capita in current \$ varies from 354 \$ in 2000 to 2037.7 \$ in 2012 than being calculated according to PPP it oscilates from 1475.3 in 2000 to 3368.3 \$ in 2012. The largest part of GDP after 2000 was formed in the sector of private economy. The GDP formed in the private sector increased from the average of 2.56 billion lei in 1995 – 1997 to 14.3 billion lei in 2010 or by 5.5 times, than in the private sector respectively from 4.3 to 33.9 billion lei or by 7.7 times.

The domestic market of the Republic of Moldova is limited only by those almost 4.3 million consumers and is contingent by their ability to purchase. Even if the average

disponibil raportat la valoarea medie a minimumului de existență pe o persoană, chiar dacă a sporit de la 51,4% în 2001 la 92,7% în 2012, rămâne insuficient. Mai mult, economia națională nu dispune de suficiente resurse, în special energetice, pentru a asigura producerea continuă a bunurilor. Deci, RM este condamnată la relații comerciale cu alte țări.

2. Mutații structurale în export și import. Exportul de bunuri și servicii fiind raportat la PIB oscilează de la 36,87% în 2009 (tabelul 2) la 51,14% în anul 2005, menținându-se în ceilalți ani, indicați în tabel, între 40 și 50 la sută. De menționat că ponderea exportului tehnologiilor de vârf este foarte joasă variind de la 3,08% în 2000 la 8,26% din producția exportată în anul 2010.

monthly income available based on the average value of the subsistence minimum per person increased from 51.4% in 2001 to 92.7% in 2012 remains insufficient. Moreover, the national economy has enough resources, especially energy, to ensure continuous production of goods. Thus, Moldova is sentenced to trade with other countries.

2. Structural changes in export and import. The exports of goods and services as a share of GDP ranges from 36.87% in 2009 (Table 2) to 51.14% in 2005, continuing in the following years, indicated in the table, between 40 and 50 percent. Note that the share of high technology exports is very low ranging from 3.08% in 2000 to 8.26% of the production exported in 2010.

Tabelul 2 /Table 2

**Unele aspecte privind activitatea economică în Republica Moldova/
Some aspects of economic activity in the Republic of Moldova**

	1990	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
PIB total, mil \$ actuali/ Total GDP, \$ million current	3592.9	1753.0	1288.4	2988.2	3408.4	4402.5	6054.8	5439.4	5811.4	7015.2	7252.8
Exporturi de bunuri și servicii, % din PIB/ Exports of goods and services,% of GDP	48.22	49.34	49.78	51.14	45.26	47.45	40.82	36.87	39.22	44.97	43.62
Exporturi de tehnologie de vârf, % din prod. Exportate/ Exports of high technology, % of prod. exported	*	3.79	3.08	3.96	4.78	5.12	4.24	4.59	8.26	6.31	*
Importuri de bunuri și servicii, % din PIB/ Imports of goods and services,% of GDP	50.56	57.96	75.43	91.67	91.90	97.14	93.50	73.49	78.54	85.82	84.24
Inflație, deflator PIB, % anual/ Inflation, deflator GDP,% annually	13.5	38.73	27.34	9.34	13.4	15.8	9.3	2.2	11.1	7.6	7.5
Inflația, prețurile de consum, % anual/ Inflation, consumer prices,% annually	*	29.8	31.1	11.8	12.9	12.1	12.9	-0.1	7.4	7.7	4.7
Cheltuieli militare,% din PIB/ Military expenditure,% of GDP	*	0.93	0.40	0.40	0.48	0.52	0.61	0.46	0.32	0.30	0.30

Sursa/Source: <http://data.worldbank.org/indicator>

Notă/Note *= lipsă date/ lack of data

Importul de bunuri și servicii depășește ferm exportul acestora oscilând de la 50.56 la sută în raport cu PIB în 1990 la 97,14% în anul 2007. O astfel de situație, când se importă bunuri și servicii în valori echivalente sau aproape echivalente cu PIB este extrem de periculoasă pentru economia oricărei țări, inclusiv și pentru economia RM.

Inflația în prețurile de consum în anii 1995-2000 s-a menținut la un nivel foarte înalt de circa 30 destinate consumului în 2008 și ulterior se micșorează la 4,7-7,7 la sută. Chiar dacă s-a micșorat, inflația considerabil influențează consumul și cheltuielile cu destinație socială cum ar fi cele pentru sănătate, care variază de la 3,2% în 2000 la 6,1% în anul 2009 din PIB.

Valoarea exportului și importului bunurilor materiale are tendința de a spori (Tabelul 3). Însă exportul în 2012 s-a majorat de circa 2.72 ori în raport cu anul 1996, iar importul

Imports of goods and services categorically exceed their export ranging from 50.56 percent in relation to GDP in 1990 to 97.14% in 2007. Such a situation, when importing goods and services in amounts equivalent or nearly equivalent to the GDP is extremely dangerous for the economy of any country, including the Moldovan economy.

The inflation in consumer prices in years 1995-2000 remained very high more then 30 intended for consumption in 2008 and subsequently decreased to 4.7-7.7 percent. Even if it decreased, the inflation considerably influences the consumption and social expenses such as those related to health which vary from 3.2% in 2000 to 6.1% of GDP in 2009.

The value of exports and imports of material goods tends to increase (Table 3).

Although, exports in 2012 increased by about 2.72 times

– de 4.86 ori, ceea ce a cauzat micșorarea acoperirii importului cu exportul de la 74,1% în 1996 la 41,5% în 2012. Creșterea vertiginoasă a deficitului comercial devine extrem de periculoasă pentru economia țării noastre. Sigur, se cere a clarifica care-i aportul ramurilor economiei naționale la formarea deficitului.

compared with 1996, while imports – by 4.86 times, which caused the decrease of import coverage by exports from 74.1% in 1996 to 41.5% in 2012. The rapid growth of trade deficit is very dangerous for our economy. Definitely, it is necessary to clarify what is the contribution of the national economy branches to the formation of deficit.

Tabelul 3 / Table 3

Exportul și importul în Republica Moldova, milioane \$/ Export and import in the Republic of Moldova, million \$										
	1996	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Total - Export	795.0	471.5	1090.9	1050.4	1340.0	1591.1	1283.0	1541.5	2216.8	2161.9
- Import	1072.3	776.4	2292.3	2693.2	3689.5	4898.8	3278.3	3855.3	5191.3	5212.9
- balanța comercială/ balance of trade	-277.3	-304.9	-1201.4	-1642.8	-2349.5	-3307.6	-1995.3	-2313.8	-2974.5	-3051.0
a. produse industriale/ industrial products	210.3	182.2	508.2	586.1	833.8	996.1	678.2	788.1	1299.7	1219.1
- export	929.4	666.7	2042.7	2377.6	3223.8	3253.9	2764.3	3263.7	4503.4	4469.5
- import	- 719.1	- 484.5	-1534.5	-1791.5	-2390.0	-2257.8	-2086.1	-2475.6	-3203.7	-3186.6
b. prod. agroalimentare/ prod. agrifood	584.7	291.0	582.9	464.0	533.8	595.0	609.2	732.2	917.1	878.9
- export	142.9	109.6	279.6	315.6	466.0	631.3	513.7	591.4	687.8	743.3
- import	+441.8	+181.4	+303.3	+148.4	+67.8	-36.3	+95.5	+140.8	+229.3	+135.6

Sursa/ Source: Alcătuit de autori în baza Anuarelor Statistice ale Republicii Moldova/ Elaborated by authors based on the statistical yearbooks of the Republic of Moldova.

Valoarea producției industriale exportate variază de la 182.16 mil \$ în 2000 la 1299.7 mil \$ în 2011 și înregistrează în 2012 o creștere de 6.1 ori în raport cu anul 1996. Dacă în anul 1996 valoarea producției industriale exportate alcătuia 26,45% de la totalul exportului național, apoi în anul 2000 – 38,6%, în 2005 – 46,58% și în 2012 – 56,4 la sută. Importul producției industriale a avut, practic, același comportament. Însă, dacă în 1996 exportul acoperea 22,6%, apoi în 2012 – 27,3 la sută.

Valoarea producției agroalimentare exportate de țara noastră s-a redus de la 584.7 mil \$ în anul 1996 la 291.0 mil \$ în 2000 sau cu 49,8%, apoi crește până la 582.9 mil \$ în 2005 sau de circa 2.0 ori, apoi are o tendință de a spori până la 878.9 mil \$ în 2012 sau de 1.51 ori în raport cu 2005. Dacă în 1996 (cu 77,6%) dominau categoric produsele alimentare, fiind urmate de produsele vegetale (11,6%), de animale și produsele animale (10,3%), apoi în 2012 ordinea se păstrează, dar se modifică ponderea atât a produselor alimentare (44,5) cât și vegetale (41,0%). Dacă în anii 1996–2012 valoarea produselor agroalimentare destinate exporturilor s-a majorat de 1.5 ori, apoi a importurilor – de 5.2 ori, ceea ce a cauzat micșorarea profitului comercial cu circa 70 la sută.

În situația ce s-a creat în exportul și importul bunurilor materiale și a serviciilor devine important către care țară sau grupă de țări (state) sunt orientate relațiile comerciale.

3. Orientarea spațială a relațiilor comerciale

Pe parcursul anilor relațiile comerciale ale țării noastre cu alte state au suferit schimbări de proporții. Așa, valoarea

The value of exported industrial production ranges from 182.16 million \$ in 2000 to 1,299.7 million \$ in 2011 and records an increase of 6.1 times in 2012 compared to 1996. If in 1996 the exported industrial production made up 26.45% of the total national exports, then in 2000 – 38.6%, in 2005 – 46.58% and in 2012 – 56.4 percent. Imports of industrial production had practically the same behavior. However, if exports covered 22.6% in 1996, then in 2012 – 27.3 percent.

The value of agricultural production exported by our country decreased from 584.7 million \$ in 1996 to 291.0 million \$ in 2000 or by 49.8%, then increased to 582.9 million \$ in 2005 or about 2.0 times, and has a tendency to increase up to 878.9 million \$ by 2012, or by 1.51 times compared to 2005. If in 1996 categorically (with 77.6%) dominated the food products being followed by vegetable products (11.6%), animals and animal products (10.3%), then in 2012 the order is the same, but changes the share both for food (44.5) and vegetable products (41.0%). If in the years 1996 – 2012 the agri-food exports increased by 1.5 times, and imports - by 5.2 times which caused the decrease in trade surplus of about 70 percent.

In the situation which has been created in the export and import of material goods and services is important towards which country or group of countries are oriented the trade relations.

3. Spatial orientation of trade relations

During our country's trade relations with other countries have undergone major changes. Thus, the value of goods

bunurilor și serviciilor exportate în Comunitatea Statelor Independente (CSI) variază de la 276.1 mil dolari americani în 2000 (Tabelul 4) la 928.1 mil \$ în 2012. Însă, ponderea exportului în CSI se reduce de la 68,3% din totalul exportului în 1996 la 42,9% în anul 2012.

and services exported in the Commonwealth of Independent States (CIS) ranges from 276.1 million USD in 2000 (Table 4) to 928.1 million \$ in 2012. However, the share of exports to CIS is reduced from 68.3% of total exports in 1996 to 42.9% in 2012.

Tabelul 4 / Table 4

Comerțul exterior, milioane \$/ Foreign trade, million \$		1996	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Total	- Export	795.0	471.5	1090.9	1050.4	1340.0	1591.1	1283.0	1541.5	2216.8	2161.9
	- Import	1072.3	776.4	2292.3	2693.2	3689.5	4898.8	3278.3	3855.3	5191.3	5212.9
- balanța comercială	balance of trade	-277.3	-304.9	-1201.4	-1642.8	-2349.5	-3307.6	-1995.3	-2313.8	-2974.5	-3051.0
Inclusiv/ including: CSI	- Export	543.1	276.1	551.2	423.6	548.9	623.0	490.4	624.0	919.3	928.1
	- Import	652.7	259.8	905.2	1020.8	1333.7	1737.3	1141.8	1256.9	1713.4	1623.7
- balanța comercială	balance of trade	-109.6	16.3	-354.0	-597.1	-784.8	-1114.3	-651.4	-632.8	-794.2	-695.6
U E - 27	- Export	78.1	102.2	443.2	536.9	678.9	820.1	667.3	728.9	1083.0	1013.4
	- Import	177.2	226.0	1038.8	1218.5	1681.0	2103.5	1421.2	1704.2	2256.3	2318.6
balanța comercială	balance of trade	-99.1	-123.8	-595.6	-681.6	-1002.0	-1285.2	-753.8	-975.3	-1173.3	1305.2

Sursa/ Source: alcătuit de autori în baza Anuarelor Statistice ale Republicii Moldova/ elaborated by authors based on the statistical yearbooks of the Republic of Moldova.

Exportul bunurilor naționale în spațiul UE-27 a sporit, practic constant, de la 78.1 mil \$ la 1013.4 mil \$ sau de circa 13 ori iar ponderea acestora în totalul exportului a crescut de la 9,8% în 1996 la 46,9 la sută în 2012.

Importul bunurilor din țările CSI variază de la 259.8 mil \$ în 2000 la 1737 mil \$ în anul 2008. Ponderea importului din CSI în importul total al bunurilor de către țara noastră s-a micșorat de la 60,86% în 1996 la 31,1% în anul 2012. Importul bunurilor de Republica Moldova din UE -27 a sporit de la 177.2 mil \$ în 1996 la 2318.6 mil \$ în 2012 sau de 13.1 ori, iar ponderea acestora în totalul importurilor a crescut de la 16,5% în 1996 la 44,5% în 2012.

Cele mai importante bunuri destinate exportului din RM au fost și rămân strugurii și produsele din struguri. Declinul volumului de struguri recoltați de la 82.5 mii tone în 1990 la 40.1 mii tone în 2000 a cauzat reducerea exportului strugurilor proaspeți de la 16.6 mii tone în 1991 la 5.4 mii tone în 1999. Cele 7.3 mii tone de struguri de masă recoltați în anul 2010 nu acoperă nici cererea pieței interne.

Exportul vinului și mustului din struguri în țările CSI s-a majorat de la 8014.0 mii dal în anul 2009 (tabelul 5) la 9864.1 mii dal în 2011 sau cu 23,08% însă valoarea exportului în 2011 a format 97% din valoarea exportului acestor produse în anul 2009.

Între țările CSI consumatorul principal al vinurilor produse în țara noastră a fost Republica Federativă Rusă. Pe piețele ei noi am vândut în 1999 mai mult de patru cincimi din vinurile din struguri și mai mult de 90 la sută din vinurile spumoase, iar în 2009 – 30% și în 2011 – 20,9% din totalul vinului exportat. Acum avem interdicția de a exporta vinurile (și alte produse alimentare) pe piața Rusiei.

Exportul vinului și mustului din struguri în statele membre ale UE -27 s-a majorat de la 9633.0 mii dal în 2009 la 12118.1 mii dal în 2011 sau cu 25,8%, iar valoarea vinului și mustului exportat în anii respectivi a sporit cu 6.45 la sută.

The national goods exports in the EU-27 has increased almost steadily from 78.1 million \$ to 1,013.4 million \$ or about 13 times, while their share in total exports increased from 9.8% in 1996 to 46.9 percent in 2012.

The imports of goods from CIS countries varies from 259.8 million \$ in 2000 to 1737 million \$ in 2008. The share of imports in total imports goods from CIS by our country decreased from 60.86% in 1996 to 31.1% in 2012. The import of goods made by the Republic of Moldova in the EU-27 increased from 177.2 million \$ in 1996 to 2,318.6 million \$ in 2012 or by 13.1 times, and their share in total imports increased from 16.5% in 1996 to 44.5% in 2012.

The main goods exported from the Republic of Moldova have been and remain the grapes and grape products. The decline in the volume of grapes harvested from 82.5 thousand tonnes in 1990 to 40.1 thousand tonnes in 2000 lead to reduction of fresh grapes exports from 16.6 thousand tonnes in 1991 to 5.4 thousand tonnes in 1999. Those 7.3 thousand tonnes of grapes harvested in 2010 do not cover even the domestic demand.

The export of wine and grape must in CIS countries increased from 8014.0 thousand dal in 2009 (Table 5) to 9864.1 thousand dal or by 23.08% in 2011 but the value of exports in 2011 formed 97% of the exports of these products in 2009.

Among the CIS countries the main consumer of drinks produced in our country was the Russian Federative Republic. In 1999 on its markets we have sold more than four fifths of wines from grapes and more than 90 percent of sparkling wines, and in 2009 – 30% and in 2011 – 20.9% of total wine exports. Now we have the prohibition to export wines (and other agricultural products) to the Russian market.

The export of wine and grape must to the EU-27 member States increased from 9633.0 thousand dal in 2009 to 12118.1 thousand dal in 2011, or by 25.8%, and the value of wine and grape must exports in those years increased by 6.45 percent.

Tabelul 5 / Table 5

**Exportul și importul vinului din struguri/
Export and import of wine from grapes**

Indicatorii/ Indicators	2009		2010		2011	
	mii dal	mil \$	mii dal	mil \$	mii dal	mii \$
Export						
Vin și must din struguri/ Wine and grape must	9633.0	128.70	12606.8	137.87	12118.1	132.49
Inclusiv în/ including in the:						
- UE	1079.4	19.39	1122.4	18.32	1470.0	20.64
- CSI	8014.0	103.99	10729.2	110.64	9864.1	100.93
- alte țări/ other countries	539.5	5.32	755.2	8.91	784.0	10.92
Vin spumos, total/ Sparkling wine, total	286.4	6.88	318.5	7.00	428.9	10.21
Inclusiv în/ including in the:						
- UE	19.1	0.57	14.6	0.39	21.3	0.54
- CSI	246.2	5.84	281.0	6.13	362.6	8.65
- alte țări/ other countries	21.1	0.47	22.9	0.47	45.0	1.02
Import						
Vin și must din struguri	47.3	0.93	425.2	3.16	273.9	2.43
Inclusiv în/ including in the:						
- UE	3.2	0.30	294.9	1.81	237.1	2.02
- CSI	-	-	3.9	0.08	-	-
- alte țări/ other countries	44.1	0.63	126.4	1.27	36.8	0.41
Vin spumos, total/ Sparkling wine, total	2.3	0.24	5.9	0.38	7.4	0.53
Inclusiv în/ including in the:						
- UE	2.3	0.24	3.6	0.33	6.2	0.50
- alte țări/ other countries	-	-	2.3	0.05	1.2	0.03

Sursa/ Source: Comerțul exterior al Republicii Moldova, 2011/ Foreign Trade of the Republic of Moldova, 2011.

Exportul vinului și mustului din struguri în alte țări s-a majorat de la 539.5 mii dal în 2009 la 784.0 mii dal în anul 2011 sau cu 45,32%, iar valoarea acestora în anii respectivi a sporit de 2.05 ori.

Exportul vinului spumos în statele membre ale UE a crescut de la 19.1 mii dal în anul 2009 la 21.3 mii dal în anul 2011. A sporit cantitatea vinului spumos exportat în țările CSI de la 246.2 mii dal în 2009 la 362.6 mii dal în 2011 sau cu 47,28%, iar valoarea vinului spumos exportat în țările CSI a sporit cu 48.12 la sută.

În ultimii ani se intensifică importul băuturilor alcoolice, inclusiv cele fabricate din struguri. Importul vinului și mustului din struguri din statele membre ale UE-27 se modifică de la 47.3 mii dal (4,9% din totalul vinului și mustului exportat) în 2009 la 425.2 mii dal în 2010 și 273.9 mii dal (27,4% din totalul vinului și mustului exportat) în anul 2011.

Din țările CSI s-a importat vin și must din struguri doar în 2010 când a format 1,3% din importul acestor produse din UE – 27. Importul vinului și mustului din struguri din alte țări crește vertiginos de la 44.1 mii dal în anul 2009 la 126.3 mii dal în anul 2010 sau de 3.87 ori, apoi se reduce la 36.8 mii dal în anul 2011 sau 3.43 ori.

Dacă în anul 2009 cel mai mult (93,3%) s-a importat din țările care nu fac parte nici din CSI nici din UE apoi în 2010 – 68,5% și în 2011 – 84,3% din totalul vinului importat le revine statelor membre ale UE.

Importul vinului spumos din statele membre ale UE crește

The export of wine and grape must in other countries increased from 539.5 thousand dal in 2009 to 784.0 thousand dal in 2011 or by 45.32%, and their value in those years increased by 2.05 times.

The export of sparkling wine in the EU Member States increased from 19.1 thousand dal in 2009 to 21.3 thousand dal in 2011. The amount of sparkling wine exported to the CIS countries increase from 246.2 thousand dal in 2009 to 362.6 thousand dal in 2011 or by 47.28%, and the sparkling wine exported to the CIS countries increased by 48.12 percent.

In the last years is intensified the import of alcoholic beverages, including those made from grapes. The import of wine and grape must from the EU-27 Member States changes from 47.3 thousand dal (4.9% of the total of exported wine and must) in 2009 to 425.2 thousand dal in 2010 and 273.9 thousand dal (27.4% of the total of exported wine and must) in 2011.

From the CIS countries were imported wine and grape must only in 2010 when it formed 1.3% of these products import from the EU-27. The import of wine and grape must from other countries is increasing rapidly from 44.1 thousand dal in 2009 to 126.3 thousand dal in 2010, or by 3.87 times, then it reduces to 36.8 thousand dal in 2011 or by 3.43 times.

If in 2009, mostly (93.3%) was imported from countries that are neither EU nor CIS members, then in 2010 – 68.5% and in 2011 – 84.3% of the total imported wine go for the Member States of the UE.

The import of sparkling wine from the EU Member States

de la 2338.8 mii dal în 2009 la 6226.6 mii dal în 2012 sau de 2.66 ori, iar valoarea acestuia – de 2.12 ori.

Domină semnificativ importul vinului din struguri, formând 95,3% în 2009, 98,6% – în 2010 și 97,3% din totalul vinului importat.

Concluzionăm că orientarea spațială a relațiilor comerciale a suferit schimbări de proporții, generând întrebarea care ar trebui să fie vectorul integrării economiei țării noastre?

4. Vectorul integrării economice. Spațiul Europei de Sud-Est din care face parte și actualul teritoriu al Republicii Moldova, de-a lungul anilor s-a aflat „în calea tuturor răutăților”. Începând cu secolul trei acest spațiu a fost străbătut de diferite hoarde care au cauzat împărțirea și organizarea politică în state mici. Secolele următoare au fost martorul unor lupte continue între marele puteri europene ale timpului – Austria, Turcia și Rusia pentru stăpânirea acestor teritorii.

După aprobarea Declarației de independență (27 august 1991), Republica Moldova trăiește în speranța de a-și consolida locul printre națiunile democratice ale lumii și de a-și făuri un nou sistem socio-economic, de a-și conjuga eforturile proprii cu cele ale comunității internaționale. Practic toate guvernele din anii de după obținerea independenței au declarat ca scop strategic dominant integrarea în Uniunea Europeană și au depus efort ca țara noastră să fie parte componentă la Inițiativa Central-Europeană (ICE), Organizația Cooperării Economice a Mării Negre (OCEMN), Acordul Central-European de Comerț Liber (CEFTA).

Pasul decisiv în instituționalizarea procesului de integrare a fost Acordul de Parteneriat și Cooperare între Uniunea Europeană și Moldova semnat în noiembrie 1994 și pus în aplicare la 1 iulie 1998, după o îndelungată procedură de ratificare. Unul din obiectivele acestui acord a fost „promovarea comerțului și investițiilor, precum și relațiilor armonioase între Părți pentru a încuraja astfel dezvoltarea lor economică durabilă”. Acum, peste 22 de ani a fost semnat și ratificat Acordul de Asociere dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova.

Libera circulație a cetățenilor țării noastre în țările din spațiul UE, instituirea zonei de comerț liber între RM și UE, ca rezultat al ratificării Acordului de Asociere este acceptat de majoritatea populației țării noastre, dar și contestat de câteva formațiuni politice și o parte a societății, care susțin că mai benefic pentru Republica Moldova ar fi vectorul Uniunii Vamale Rusia, Belarusi, Kazahstan (UV RBK). Considerăm că avantajul vectorului de Vest sau de Est poate fi stabilit comparându-le.

Studiul comparativ al informației prezentate în tabelul 6 confirmă avantajul aderării țării noastre la parteneriatul estic. Așa, PIB-ul UE îl depășește pe cel al Uniunii Vamale Rusia, Belarusi, Kazahstan (UV RBK) de 8.4 ori, iar calculat la o persoană – de 2.86 ori. Categorie, de 18.33 ori, sunt mai mari investițiile directe străine. Pentru cercetările științifice și dezvoltarea noilor tehnologii Uniunea Europeană cheltuiește de 15.67 ori mai mult decât UV RBK.

În plus, potrivit autorilor studiului realizat de Centrul Analitic Independent EXPERT – GRUP [8] aderarea la Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (ZLSAC) va aduce beneficii economice și sociale nete pentru Republica

increased from 2338.8 thousand dal in 2009 to 6226.6 thousand dal in 2012 or by 2.66 times and its value – by 2.12 times.

Categorically dominates the import of wine from grapes, forming 95.3% in 2009, 98.6% in 2010 and 97.3% of the total imported wine.

We conclude that the spatial orientation of trade relations has undergone major changes, leading us to the question: which should be the integration vector of our economy?

4. Vector of economic integration. The South-Eastern area from which a part is the current territory of the Republic of Moldova over the years has been "in the way of all evils". Beginning with the third century this area was crossed by various hordes that have caused division and political organization in small states. The following centuries witnessed continuous struggles between the great European powers of the time - Austria, Turkey and Russia for possession of these territories.

After the approval of the Declaration of Independence (August 27, 1991), Republic of Moldova lives in the hope to strengthen its place among the democratic nations of the world and to create a new socio-economic system, and to conjugate its efforts with those of the international community. Practically, all governments in the years after independence declared as a strategic dominant aim the EU integration and teamed up in an effort for our country to be part of the Central European Initiative (CEI), the Organization of the Black Sea Economic Cooperation (BSEC), the Central European Free Trade Agreement (CEFTA).

The decisive step in the institutionalization process of integration was the Partnership and Cooperation Agreement between the EU and Moldova signed in November 1994 and implemented on July 1, 1998 after a long procedure of ratification. One of the objectives of this agreement was to "promote trade and investment and harmonious relations between the parties so as to encourage their sustainable economic development". Now, over 22 years has been signed and ratified the Association Agreement between the EU and Republic of Moldova.

The free movement of our citizens in the countries of the EU area, establishing the free trade area between Moldova and the EU as a result of the ratification of the Association Agreement is accepted by the majority of our population, but it is also questioned by some political parties and a section of society which argue that it would be more beneficial for the Republic of Moldova the Eurasian Union (EAU – an economic union between Russia, Belarus and Kazakhstan) vector. We consider that the advantage of the Western vector or the Eastern one can be determined by comparing them.

The comparative study of the information presented in Table 6 confirms the advantage of our country's accession to the Eastern Partnership. Thus, the GDP of the EU overcomes that of the Euroasian Union by 8.4 times, and being calculated for a person – by 2.86 times. Categorically, by 18.33 times, are higher the foreign direct investments. For the scientific researches and development of new technologies EU spends by 15.67 times more than the EAU.

In addition, according to the authors of the study conducted by the Independent Analytical Center EXPERT – GROUP [8] joining the Deep and Comprehensive Free Trade

Moldova, în timp ce Uniunea Vamală Rusia-Belarus-Kazahstan va avea efecte adverse.

Mai întâi, aderarea țării noastre la ZLSAC nu exclude comerțul liber multilateral cu țările CSI, iar aderarea la UV RBK nu-i compatibilă cu ZLSAC. Aderarea la UV RBK va obliga Republica Moldova să cedeze Federației Ruse autonomia privind stabilirea politicii tarifare și să se alinieze la nivelul tarifelor din UV RBK. Mai mult, aderarea la UV RBK va conduce la perpetuarea monopolului rusesc asupra sectorului energetic al RM. Integrarea în politicile energetice euroasiatice prin aderare la UV RBK va determina abandonarea Comunității Energetice. Totodată, reducerea prețurilor la gazele naturale livrate de „Gazprom” cu circa 30%, anticipată în urma aderării la UV RBK, este incertă, din cauza lipsei unui cadru juridic clar care ar reglementa acest subiect.

Area (DCFTA) will bring net economic and social benefits for Republic of Moldova, while the Eurasian Union will have adverse effects.

First, by joining of our country to DCFTA does not exclude the multilateral free trade with CIS countries, and joining to EAU is not compatible with the DCFTA. Joining EAU will force the Republic of Moldova to surrender Russia the autonomy on setting tariff policy and align to the rates of EAU. Moreover, the adherence to EAU will lead to the perpetuation of Russian monopoly on energy sector of Moldova. The integration in the Eurasian energy politics by joining the EAU will cause the abandonment of the Energy Community. Besides, the prices reduction for natural gas supplied by "Gazprom" with about 30% anticipated after the joining to the EAU is uncertain because of the lack of a clear legal framework that would regulate this issue.

Tabelul 6 / Table 6

**Uniunea Europeană și Uniunea Vamală RBK în cifre/
European Union and Customs Union RBK in numbers**

	UE	UV RBK	UE/UV RBK, ori
Suprafața, km pătrați/ Area, square km	4324782	20000095	0.22
Consumatori, personae/ Consumers, people	503492041	171443868	2.94
PIB, trilioane dolari/ GDP trillion dollars	16282	1939	8.40
PIB pe cap de locuitor, dolari/ GDP per capita dollars	32338.14	11309.82	2.86
Comerț extern, trilioane de dolari/ Foreign trade, trillion dollars	3791	1021	3.71
Investiții interne anuale, trilioane dolari/ Annual domestic investment, trillion dollars	2.88	0.603	4.78
% din PIB/% of the GDP	18.7	22.0	-
Investiții directe străine, trilioane dolari/ Foreign Direct Investment, trillion dollars	7.972	0.435	18.33
Investiții directe în străinătate, trilioane \$ /Direct investment abroad, trillion \$	9.524	0.331	28.77
Credite interne, trilioane dolari/ Domestic credit, trillion dollars	29.0	0.853	34.00
Cheltuieli anuale pentru cercetări științifice și dezvoltarea noilor tehnologii, miliarde \$/ Annual expenditures for research and development of new technologies, billion \$	239.7	15.3	15.67

Sursa/Source: alcătuit de autori în baza informației selectate de pe paginile EUROSTAT-ului/ elaborated by authors based on the information presented on the pages of EUROSTAT

Aderarea la UV RBK va cauza reducerea exporturilor totale cu circa 9% și va spori dependența economică de piața CSI, în special de Federația Rusă. În schimb, aderarea la ZLSAC va impulsiona creșterea exporturilor cu peste 11% și va contribui în mod esențial la diversificarea lor. Estimările experților arată că, în cazul aderării la ZLSAC, economia Moldovei se va extinde cu circa 6,4%, în timp ce opțiunea UV RBK va determina contractarea acesteia cu 4 la sută.

Aderarea la UV RBK va duce la pierderea de către producătorii autohtoni a pieței comunitare, care atrage peste 50% din totalul exporturilor atât de pe malul drept, cât și cel stâng al Nistrului. O eventuală aderare la UV RBK ar avea efecte nefaste asupra mediului de afaceri, prin diminuarea competitivității economiei naționale.

Avantajele asocierii și ulterioarei integrări a economiei naționale în spațiul Pieții Comune a Uniunii Europene sunt, practic, incontestabile. Însă, aderarea la ZLSAC va provoca și anumite riscuri. Principalele dintre ele, pentru statul nostru, țin de declinul în sectorul agroalimentar, unde producția urmează să se diminueze cu circa 3%. Aceste costuri vor fi compensate de beneficiile obținute din alte sectoare mult mai competitive,

Joining the EAU will cause the reduction of about 9% of total exports and increase the economic dependence on the CIS markets, especially by the Russian Federation. Instead, joining the DCFTA will enhance the export growth with over 11% and will contribute significantly to its diversification. The estimations of experts show that when joining the DCFTA, Moldova's economy will expand by about 6.4%, while the EAU option will determine its contracting by 4 percent.

Joining the EAU will lead to the loss by domestic producers of the Community market, which attracts more than 50% of total exports both on the right and the left shore of river Nistru. A potential accession to the EAU would have adverse effects on the business environment by reducing the competitiveness of the national economy.

The advantages of association and further integration of the national economy in the space of the European Union Common Market are virtually indisputable. Although, joining the DCFTA will cause certain risks. The main of them, for our state, are related to the decline in the food sector, where production is expected to decrease by about 3%. These costs will be offset by benefits from other more competitive sectors,

în special din cel industrial, de creșterea salariilor, dar și a veniturilor bugetare. În situația respectivă, autoritățile trebuie să depună efort pentru a menține producția agroalimentară, cel puțin, la același nivel.

Astfel, avantajele integrării economiei naționale în spațiul Pieții Comune a Uniunii Europene este, practic, incontestabil. Însă, orientarea geografică către Piața Comună a UE necesită ajustarea politicilor economice naționale la cele comunitare, selectarea piețelor, deschiderea de birouri comerciale, misiuni ale oamenilor de afaceri moldoveni pe piețele potențiale respective, participarea într-o măsură sporită la târgurile și expozițiile internaționale etc.

Primul pas al unei politici economice comune, după cum remarcă Maurice Bye, este o politică comercială comună.

Conform Articolului 207 din Versiunea Consolidată a Tratatului Privind Funcționarea Uniunii Europene *politica comercială comună* se întemeiază pe principii uniforme, în special în ceea ce privește modificările tarifare, încheierea de acorduri tarifare și comerciale privind schimburile de mărfuri și servicii și aspectele comerciale ale proprietății intelectuale, investițiile străine directe, uniformizarea măsurilor de liberalizare, politica exporturilor, precum și măsurile de protecție comercială...”.

Aderarea la ZLSAC impune cunoașterea mecanismelor funcționării acesteia între care un rol important revine normelor concurenței. Conform articolului 44 din Versiunea Consolidată a Tratatului Privind Funcționarea Uniunii Europene „în cazul în care, într-un stat membru, un produs face obiectul unei organizări naționale a pieței sau al oricărei reglementări interne cu efect echivalent care afectează din punct de vedere concurențial o producție similară dintr-un alt stat membru, statele membre aplică la import o taxă compensatorie acestui produs provenit din statul în care există respectiva organizare sau reglementare, cu excepția cazului în care acest stat membru aplică o taxă compensatorie la export”.

O sarcină majoră a actualei politici comerciale comunitare este protecția consumatorului. Potrivit articolului 169 din Versiunea Consolidată a Tratatului de la Lisabona Uniunea contribuie la protecția sănătății, a siguranței și a intereselor economice ale consumatorilor, precum și la promovarea dreptului acestora la informare, educare și organizare.

Practica arată că politicile comerciale ale Uniunii Europene au influențat exportul și importul, atât intra-, cât și extra comunitar. În exporturile extra UE în 2011 au dominat, cu 80% din cota acestora, produsele prelucrate. Produselor prelucrate le-au revenit circa 56% din importurile extra comunitare. În anul 2011 UE a înregistrat solduri pozitive ale balanțelor comerciale pentru 14 grupe de produse și solduri negative pentru 7 grupe ale nomenclatorului combinat, ceea ce a generat un deficit de circa 160 miliarde euro. Din grupele respective prezintă interes major pentru noi produsele agroalimentare.

Produsele agricole importate de țările membre ale Uniunii Europene variază de la 78712 mil euro în 2007 la 90224 mil euro în 2008, iar exportul acestora a sporit de la circa 78031 mil euro în 2007 și a atins o valoare de peste 95 miliarde euro în anul 2010.

Dacă în 2007 exportul produselor agroalimentare din Uniunea Europeană cedează importului nesemnificativ cu 681 mil EUR (0,9% din export) apoi în anul 2010 exportul depășește importul produselor agroalimentare de către statele membre ale

especialmente în cel industrial, de creșterea salariilor și a veniturilor bugetare. În această situație, autoritățile trebuie să facă eforturi pentru a menține producția agroalimentară cel puțin la același nivel.

Prin urmare, avantajele integrării economiei naționale în spațiul Pieții Comune a Uniunii Europene sunt practic incontestabile. Însă, orientarea geografică către Piața Comună a UE necesită ajustarea politicilor economice naționale la cele comunitare, selecția piețelor, deschiderea de birouri comerciale, misiunile oamenilor de afaceri moldoveni pe piețele potențiale respective, participarea într-o măsură sporită la târgurile și expozițiile internaționale etc.

Prima etapă a unei politici economice comune, așa cum este notată de Maurice Bye, este o politică comercială comună.

Conform Articolului 207 din Versiunea Consolidată a Tratatului Privind Funcționarea Uniunii Europene *politica comercială comună* se întemeiază pe principii uniforme, în special în ceea ce privește modificările tarifare, încheierea de acorduri tarifare și comerciale privind schimburile de mărfuri și servicii și aspectele comerciale ale proprietății intelectuale, investițiile străine directe, uniformizarea măsurilor de liberalizare, politica exporturilor, precum și măsurile de protecție comercială...”.

Aderarea la ZLSAC impune cunoașterea mecanismelor funcționării acesteia între care un rol important revine normelor concurenței. Conform articolului 44 din Versiunea Consolidată a Tratatului Privind Funcționarea Uniunii Europene „în cazul în care, într-un stat membru, un produs face obiectul unei organizări naționale a pieței sau al oricărei reglementări interne cu efect echivalent care afectează din punct de vedere concurențial o producție similară dintr-un alt stat membru, statele membre aplică la import o taxă compensatorie acestui produs provenit din statul în care există respectiva organizare sau reglementare, cu excepția cazului în care acest stat membru aplică o taxă compensatorie la export”.

O sarcină majoră a actualei politici comerciale comunitare este protecția consumatorului. Potrivit articolului 169 din Versiunea Consolidată a Tratatului de la Lisabona Uniunea contribuie la protecția sănătății, a siguranței și a intereselor economice ale consumatorilor, precum și la promovarea dreptului acestora la informare, educare și organizare.

Practica arată că politicile comerciale ale Uniunii Europene au influențat exportul și importul, atât intra-, cât și extra comunitar. În exporturile extra UE în 2011 au dominat, cu 80% din cota acestora, produsele prelucrate. Produselor prelucrate le-au revenit circa 56% din importurile extra comunitare. În anul 2011 UE a înregistrat solduri pozitive ale balanțelor comerciale pentru 14 grupe de produse și solduri negative pentru 7 grupe ale nomenclatorului combinat, ceea ce a generat un deficit de circa 160 miliarde euro. Din grupele respective prezintă interes major pentru noi produsele agroalimentare.

Produsele agricole importate de țările membre ale Uniunii Europene variază de la 78712 mil euro în 2007 la 90224 mil euro în 2008, iar exportul acestora a sporit de la circa 78031 mil euro în 2007 și a atins o valoare de peste 95 miliarde euro în anul 2010.

Dacă în 2007 exportul produselor agroalimentare din Uniunea Europeană cedează importului nesemnificativ cu 681 mil EUR (0,9% din export) apoi în anul 2010 exportul depășește importul produselor agroalimentare de către statele membre ale

UE cu ceva mai mult de 7.7 miliarde euro sau cu 8,1% din export. În prezent aproape toate exporturile de produse agricole se fac fără restituiri (385 mil euro în 2010 comparativ cu peste 6000 mil euro în anul 2000).

Importul depășește exportul în următoarele state membre ale UE: Belgia, Cipru, Grecia, Germania, Olanda, Marea Britanie, Portugalia, România și altele. Exportul este mai mare în raport cu importul în Austria, Danemarca, Franța, Spania, Ungaria și alte state ale Uniunii Europene. Produsele finite reprezintă 64 la sută din acest volum, pe primul loc, cu 16%, situându-se produsele spirtoase și vinurile.

Concluzii și propuneri. În rezultatul studiului concluzionăm:

1. Cererea pe piața internă, inclusiv și a produselor alimentare, este limitată de numărul consumatorilor și capacitatea de cumpărare ale acestora, ceea ce „condamnă” țara noastră la export.

2. Exportul și importul produselor naționale este în creștere însă gradul de acoperire a importurilor cu exportul produselor se reduce cu viteză accelerată.

3. Exportul bunurilor din țara noastră crește mai accelerat spre piața Uniunii Europene decât spre piața Comunității Statelor Independente.

4. Piața Comună a Uniunii Europene are avantaje în raport cu Uniunea Vamală Rusia, Belarusi, Kazahstan.

5. Asicierea cu UE impune adaptarea politicilor economice și comerciale ale țării noastre la cele comunitare.

Cu scopul de a schimba situația considerăm oportun:

1. A intensifica activitatea organelor abilitate pentru a informa populația țării noastre despre avantajele integrării economiei naționale în Piața Comună a Uniunii Europene în raport cu Uniunea Vamală Rusia, Belarusi, Kazahstan.

2. A selecta judicios produsele agroalimentare cu care țara noastră ar avea succes, în mod special, pe piețele ce demonstrează stabilitate mai constantă, cum este Piața Agricolă Comună a Uniunii Europene.

3. A aplica „prețul garantat” ce acoperă costurile produselor și asigură agricultorilor profitul necesar pentru reînnoirea activităților agricole. Când cantitatea produselor agricole cauzează prăbușirea prețului pe piață, autoritățile publice achiziționează (cumpără) de la producătorii agricoli surplusul de produse la prețul garantat în vederea stocării și/sau prelucrării acestora și le pune în vânzare în situația, când piața este în favoarea cererii.

4. A subvenționa doar producția realizată pe piața externă.

5. A stimula exportul produselor agroalimentare prin majorarea ratei de schimb al fiecărui euro obținut de la export cu 1-2 lei în raport cu rata de schimb oficială.

than 7.7 billion Euro or by 8.1% of export. Currently, the agricultural exports are made almost all without refunds (385 million Euro in 2010 compared to over 6000 mln Euro in 2000).

Import exceeds export in the following member states of the EU: Belgium, Cyprus, Greece, Germany, Netherlands, the United Kingdom, Portugal, Romania and others. Export is higher in relation to the import in Austria, Denmark, France, Spain, Hungary and other EU countries. The finished products represent 64 percent of this volume, on the first place with 16%, being spirits and wine products.

Conclusions and recommendations. As a result of our study we conclude:

1. The domestic demand, including and of food products, is limited by the number of consumers and their purchasing capacity, which condemns our country to to export.

2. The export and import of national food products is increasing while the coverage of imports by products exports decreases with an accelerated speed.

3. The export of goods from our country grows faster toward the EU market than the CIS market.

4. The Common Market of the European Union has advantages compared to the Euroasian Union.

5. The association with EU imposes to adapt the economic and trade policies of our country to the Community ones.

In order to change the situation we consider appropriate:

1. To enhance the activity of the empowered bodies to inform the population of our country about the advantages of the national economy integration in the Common Market of the European Union in relation to the Euroasian Union.

2. To select judiciously the food products with which our country would be successful, especially in markets that demonstrate much more constant stability as the EU Common Agricultural Market.

3. To apply the “guaranteed price” which covers products costs and provides profit for the agricultural producers, who need it to renew the agricultural activities. When the quantity of agricultural products causes the price collapse on the market, public authorities purchase (buy) from the agricultural producers the excess of products at a guaranteed price for storage and/or processing and sets them up for sale when the market is in favor of the request.

4. To subsidize only the output production on external market.

5. To stimulate the export of food products by increasing the exchange rate of each euro obtained from export with 1-2 lei in relation to the official exchange rate.

Referințe bibliografice / References

1. *Anuarul statistic al Republicii Moldova = Статистический ежегодник Республики Молдова*. Chișinău: Ed. Statistica, 2013. 556 p. ISBN 978-9975-4068-4-0.
2. CERTAN, S. *Uniunea Europeană și Republica Moldova: Implementarea Acordului de Parteneriat și Cooperare: Studiu Comparativ privind organizarea piețelor agricole*. Chișinău: Ed. TACIS, 2002. 55 p.
3. CERTAN, S., CERTAN, I. *Integrarea economică în Uniunea Europeană*. Chișinău: Ed. CEP USM, 2013. 347 p. ISBN 978-9975-71-323-8.
4. BIROUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ AL REPUBLICII MOLDOVA. *Comerțul exterior al Republicii Moldova în anul 2011*. Chișinău: Ed. Statistica, 2011.
5. MIRON, D. *Politici comerciale*. București: Ed. Luceafărul, 2005. 284 p. ISBN 9738631114.
6. PELKMANS, J. *Integrarea Europeană: metode și analiză economică*. București: Institutul European din România, 2003. 419 p. ISBN 973-86224-0-9.
7. CONSILIUL UNIUNII EUROPENE. *Versiunea Consolidată a Tratatului Privind Funcționarea Uniunii Europene*. Bruxelles, 2010. 506 p.
8. WIENER, A., DIEZ, T. *European Integration Theory*. Oxford: Oxford University Press, 2009. 295 p. ISBN 9780199226092.
9. European Commission [accesat 11 august 2014]. Disponibil: <http://ec.europa.eu/>

Recomandat spre publicare: 23.06.2014